

ПОМЕСТУВАМЕ ГРАНИЦИ СО КРЕАТИВНА ЕВРОПА

ОД ЛОКАЛЕН ПРЕДИЗВИК ДО ЕВРОПСКИ ПРОЕКТ

Вовед

Креативна Европа е програма на Европската Унија која им овозможува на организациите и на поединците од културниот, креативниот, филмскиот и од аудиовизуелниот сектор, локалните идеи да ги развијат во европски проекти со долгорочно влијание.

Една идеја може да започне индивидуално, односно локално:

- кореографка сака танцот да допре до нови социјални групи;
- режисер истражува неоткриени приказни за неговиот нов филм;
- јавен медиум истражува како да стане поодржлив и доверлив;
- креативен тим се стреми да го оживее културното наследство преку дигитални формати.

Креативна Европа овозможува овие идеи да се развиваат преку партнерства, размена на знаење и заедничко создавање. Проектите поддржани од потпрограмите Култура, МЕДИА и Меѓусекторска придонесуваат за инклузивен, иновативен и отпорен европски културен и аудиовизуелен простор.

Од локален предизвик до проектна идеја

Секој европски проект започнува со јасно идентификуван предизвик. Тој може да се однесува на ограничен пристап до културни содржини, недоволно развиена публика, недостиг на ресурси или потреба од нови вештини и методологии.

Кога истиот предизвик се јавува и во други градови и земји на **Креативна Европа**, тој добива европска релевантност. Преку споделување искуства, споредување практики и заедничко развивање решенија, започнува европската соработка.

На пример:

- Како танцот да стане подостапен за ранливи групи?
- Како да се развие нова публика за европски филм меѓу младите?
- Како медиумите да одговорат на предизвиците со лажните вести?

Креативна Европа создава простор каде што локалните предизвици се претвораат во заеднички европски идеи, методологии и нови модели применливи во повеќе земји.

Смисли · Создавај · Сподели

Развојот на европски проект може да се согледа низ три клучни чекори:

Смисли

Сè започнува со идеја за промена. На пример, локална организација забележува дека младите се соочуваат со стрес и анксиозност, а културни програми за ментална благосостојба речиси и да нема. Организацијата смислува културни активности што ќе ја поддржат менталната благосостојба, создавајќи простор за изразување, учење и меѓусебно поврзување.

Создавај

Заедно со европски партнери се организираат работилници за уметничка терапија, сесии за раскажување локални приказни и дигитални формати кои ги поврзуваат различните искуства и експертизи. Активностите поддржуваат ментално здравје и се тестираат и адаптираат со помош на партнери од други земји.

Сподели

Проектот станува европски кога резултатите и методологиите се применуваат и во други земји. Развиените формати се адаптираат во различни културни и образовни контексти, создавајќи долгорочно влијание и нови мрежи на транснационална соработка. Локалната иницијатива прераснува во европска иновација со широка примена.

Кога идејата станува европска?

Идејата станува европска кога се препознава заеднички предизвик во различни земји и средини и кога резултатите носат вредност надвор од локалната заедница.

На пример, мала музичка школа од рурална област забележува дека младите од различни култури имаат ограничен пристап до заеднички музички активности. Поврзувајќи се со слични школи од други земји, тие развиваат мултикултурни методи што може да се применат и во урбани средини, а истовремено го поттикнуваат меѓукултурното учење.

Локален независен режисер, пак, забележува дека младата публика ретко гледа европски играни или документарни филмови. Заедно со партнери од други земји се создаваат онлајн платформи и програми за прикажување и за дискусии, кои можат да се адаптираат во различни образовни и културни средини.

Европската вредност не се постигнува само со формална вклученост на партнери од повеќе земји, туку преку споделување на заедничкиот предизвик, создавање нови модели и влијание на поширокиот европски културен простор.

Таквите иницијативи ја насочуваат локалната идеја кон транснационален дијалог, стекнување нови знаења и создавање долгорочно влијание. и адаптираат со помош на партнери од други земји.

Што НЕ е европски проект?

Секоја меѓународна активност не претставува европски проект. Само географската присутност на партнери од другите земји на **Креативна Европа** не е доволна ако тие немаат суштинска улога. Проектот не создава европска додадена вредност кога:

- партнерите се вклучени само формално,
- темата не претставува заеднички предизвик,
- резултатите остануваат ограничени во локалниот културен и аудиовизуелен простор.

На пример, меѓународен концерт не претставува проект со европска додадена вредност доколку музичарите од различни земји само настапуваат заедно, без активно учество во развојот на програмата и во заедничката уметничка визија.

Меѓународен филмски фестивал не е европски проект доколку учествуваат само гости од земјите на **Креативна Европа**, а програмата на фестивалот не е развиена со релевантни европски партнери, односно не е усогласена со приоритетите и целите на **Креативна Европа** за европски филмски фестивали.

Европски проект постои кога партнерите заеднички ги градат содржината, методологијата и резултатите – и кога имаат потенцијал нивната испорака да продолжи и по завршувањето на проектот, создавајќи долгорочна транснационална вредност.

Вкрстени теми: европски вредности во практика

Хоризонталните приоритети на **Креативна Европа** се составен дел од проектите во онаа мера во која се предвидени во самите акции.

Зелена транзиција

Проектите промовираат одржливост преку екопатувања, дигитална соработка и употреба на рециклирани материјали. На пример, меѓународен фестивал за улична уметност организира онлајн пренос на работилници, а уметниците користат материјали за креирање од рециклирани предмети.

Родова еднаквост

Се обезбедува рамноправна застапеност на автори, уметници и куратори во проектните активности. На пример, филмски проект вклучува режисери од различна родова припадност и стимулира дискусии за родовите стерео-типи во филмската продукција.

Различност и инклузија

Проектите се отворени за различни потреби на корисниците. На пример, со експериментален дизајн на столици и простори приспособени за лица со инвалидитет се овозможува сите посетители да учествуваат активно во културни активности, создавајќи инклузивна и разновидна средина.

Со интеграцијата на овие теми се зајакнуваат релевантноста, квалитетот и европската димензија на проектите.

Буџет: европска приказна во бројки

Буџетот е повеќе од ексел-формулар. Тој ја раскажува приказната за тоа како идејата се претвора во конкретни активности, резултати и испораки. Добро структуриран буџет покажува дека проектот е спроведлив, дека активностите се реално планирани и дека побараните средства се оправдани и неопходни за остварување на целите.

Во рамките на програмата **Креативна Европа**, прифатливи се исклучиво реално настанати трошоци, направени за време на реализацијата на проектот и во согласност со националното законодавство. Иако грантот е базиран на паушал, секој трошок мора да биде конкретен, проверлив и директно поврзан со активностите.

Примери

- Изведувачки уметности: проби, настапи, техничка продукција.
- Литература: хонорари за преведувачи, за уредување, за дизајн и издавање.
- Филм: идеја, истражување, сценарио, продукција, постпродукција и дистрибуција.

Буџетот на проектот треба да биде: **реален, пропорционален, транспарентен и директно поврзан со проектната идеја и со активностите.**

Генерални насоки за подготовување успешен проект

- **Усогласеност со повикот** – идејата мора да соодветствува на целите, приоритетите и критериумите на повикот.
- **Јасна и иновативна идеја** – логично разработена, со нови формати, методологии или пристапи до публиката.
- **Европска додадена вредност** – резултатите и знаењето се применливи и надвор од националниот контекст.
- **Партнерство и соработка** – секој партнер има јасна улога и конкретен придонес, со комплементарни знаења.
- **Активности со мерливи резултати** – секоја активност води кон конкретни испораки.
- **Буџет** – реален, оправдан, пропорционален и тесно поврзан со активностите, односно со резултатите и испораките.
- **Вкрстени теми** – зелена транзиција, родова еднаквост, различност и инклузија интегрирани практично.
- **Комуникација и распространување** – разработени јасни стратегии.
- **Одржливост** – резултатите траат и по завршување на проектот.
- **Административна исправност** – уредна и навремено доставена апликација, во согласност со инструкциите.

Creative Europe
2021-2027

PUSH
BOUNDARIES

#CreativeEurope

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА И ТУРИЗАМ
2025

Издавач

Министерство за култура и туризам, Канцеларија на Креативна Европа - Скопје

За издавачот

Зоран Љутков, министер за култура и туризам

Уредник

м-р Билјана Прентоска

Текстови

Работни материјали на Одделението за Креативна Европа, Европска комисија
– Директорат за образование и култура, Извршна агенција за образование и култура при
Европската комисија

Лектура

Даниела Бишкоска, Министерство за култура и туризам
Графичко уредување: Судентски сервис - Скопје

Република Северна Македонија

Republika e Maqedonisë së Veriut

Министерство за култура и туризам

Ministria e Kulturës dhe e Turizmit

Канцеларија на
креативна европа МК

Копфинансирано од
Европска Унија

Оваа публикација е подготвена со помош на Европската Унија. Содржината на оваа публикација е одговорност единствено на Министерството за култура и туризам (Канцеларија на Креативна Европа) и не ја рефлектира гледиштата на Европската Унија.

Корисни линкови:

Канцеларија на Креативна Европа МК www.ced.mk
Европска Комисија, Програма Креативна Европа:
<https://culture.ec.europa.eu/creative-europe>

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје
341.232.7(4-672ЕУ)(041)

ПОМЕСТУВАМЕ граници со Креативна Европа [Електронски извор]: од локален предизвик до европски проект / [уредник Билјана Прентоска]. - Скопје: Министерство за култура и туризам, Канцеларија на Креативна Европа, 2025

Начин на пристапување (URL): <https://ced.mk/publikacija/pomestuvame-granici-kreativna-evropa>. - Текст во PDF формат, содржи [10] стр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 24.12.2025

ISBN 978-608-4544-51-7

а) Европска Унија -- Програма "Креативна Европа" -- Културна соработка -- Брошури

COBISS.MK-ID 67790853
